

τοὺς ὁποίους οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλήνες ὡς «θεωροὶ» —σὲ ἀντίθεση μὲ τοὺς σύγχρονους ἀνθρώπους ποὺ εἶναι περισσότερο «πρακτικοί»— ἀνέπτυξαν κατ' ἐξοχὴν τὸν θεωρητικὸ τρόπο τοῦ σκέπτεσθαι.

Τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ βιβλίου τοῦ Θ. Κεσσίδη τελειώνει μὲ τὴν προβληματική του ἐπάνω στὰ «Ἠθικά Ἔργα τοῦ Ἀριστοτέλη» καὶ ἀποτελεῖ εἰσαγωγή στὴ ρωσικὴ ἔκδοση τῶν Ἠθικῶν Ἔργων τοῦ Ἀριστοτέλη ἀπὸ τὸν ἴδιο (ἐκδόσεις Μίσλ, Μόσχα, 1984). Στὴν ἐνδιαφέρουσα αὐτὴ μελέτη τίγονται ἱστορικο-φιλολογικὰ θέματα, ἐξετάζεται ἡ θέση τῆς ἠθικῆς στὴν ἱεραρχία τῶν ἐπιστημῶν, ἀναλύεται ἡ διαφορὰ τῆς ἀριστοτελικῆς ἀπὸ τὴν πλατωνικὴ ἠθικὴ φιλοσοφία, ἐξετάζονται καὶ ἀναλύονται τὰ εἶδη τῆς ἀρετῆς κατ' Ἀριστοτέλη καὶ ἀναπτύσσεται τὸ ἠθικὸ ἰδεῶδες τῆς ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας. Στὸ Β' μέρος τοῦ βιβλίου, μὲ τίτλο «Ἐριστικὰ καὶ κριτικὰ ἄρθρα καὶ σημειώματα» ὁ συγγραφέας κάνει ἐνδιαφέρουσες παρουσιάσεις μερικῶν φιλοσοφικῶν ἔργων: Στὴ μελέτη «Ὁ μῦθος, ἡ θρησκεία καὶ ἡ φιλοσοφία» ὁ Θ. Κεσσίδης παρουσιάζει καὶ ἀναλύει τὸ βιβλίο τοῦ G. Thomson *Οἱ πρῶτοι φιλόσοφοι*. Στὴ συνέχεια, στὴ μελέτη «Οἱ Ἑλλήνες καὶ τὸ ἀνορθολογικὸ» ἀναλύει τὸ ὁμώνυμο ἔργο τοῦ E. R. Dodds, ἐνῶ στὴ μελέτη «Ὁ Ἡράκλειτος καὶ ἡ ἀρχαία Ἀνατολή» ἀνασκευάζει κάποιες ἀπόψεις τοῦ M. L. West σχετικὰ μὲ τὴ θέση τοῦ Ἀγγλοῦ ἐρευνητῆ ὅτι ἡ φιλοσοφία τοῦ Ἡράκλειτου δὲν ἔχει «ρίζες στὸ καθαυτὸ ἐλληνικὸ ἔδαφος». Στὸ μέρος αὐτὸ παρουσιάζεται ἐπίσης στὸν ἀναγνώστη ἡ *Σύντομη Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας* (ἐκδ. Μίσλ, Μόσχα, 1967) καθὼς καὶ «μία πολύτιμη ἔκδοση γιὰ τὸν Πλάτωνα» δηλαδὴ τὰ βιβλία τῶν L. Brisson (*Platon*, 1977) καὶ L. Brisson καὶ H. Ioannidi (*Platon*, 1983).

Ὁ Θ. Κεσσίδης στὸ περιεκτικὸ καὶ εὐσύνοπτο βιβλίο του κατορθώνει νὰ δώσει λύσεις συχνὰ πρωτότυπες σὲ καίρια προβλήματα ποὺ ἀφοροῦν τὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ πολιτιστικὴ καὶ φιλοσοφικὴ παράδοση καὶ μερικοὺς ἀπὸ τοὺς πιὸ σημαντικοὺς ἐκπροσώπους της.

Ἄννα ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ-ΜΠΟΥΡΛΟΓΙΑΝΝΗ
(Ἀθῆναι)

R. HAZELETT and D. TURNER, *Benevolent Living*, Pasadena, Hope Publishing House, 1990.

Ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου αὐτοῦ εἶναι νὰ δείξει πῶς ὁ ὀρθὸς λόγος μπορεῖ νὰ ἐνώσει τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸ νὰ θέτει καθολικὲς ἀξίες ποὺ ὑπερβαίνουν τὰ στενὰ φυλετικά, ἐθνικά, πολιτιστικὰ καὶ θρησκευτικὰ ὅρια.

Οἱ δύο συγγραφεῖς τοῦ βιβλίου ἐξετάζουν τὸ θέμα τῆς εὐτυχίας ἀπὸ κάθε ἄποψη, οἰκονομική, πολιτική, κοινωνική, ψυχολογική, αἰσθητική καὶ ἠθική.

Τὸ βιβλίο περιέχει εἴκοσι ἕνα κεφάλαια στὰ ὅποια ἐξετάζονται κυρίως τὰ κίνητρα τῆς ὀρθῆς συμπεριφορᾶς, τὸ ζήτημα τῆς ἐπιστημονικῆς θεωρίας τῆς ἐξέλιξης σὲ σχέση μὲ τὴ Δημιουργία, ἡ σχέση ἠθικῆς καὶ κόσμου, ἡ ἠθική στὸ ἀτομικὸ ἐπίπεδο καὶ τὰ προβλήματα τοῦ αὐτοσεβασμοῦ ἀλλὰ καὶ τῆς ἐγωπάθειας. Ἀκόμη τίθεται τὸ ἐρώτημα ἂν εἶναι ἀρκετὴ γιὰ τὴν εὐδαιμονία ἡ οὐμανιστικὴ ἀγάπη ἀλλὰ καὶ ἂν ὑπάρχει ἐλεύθερη βούληση.

Ὁ ἐπίλογος ἀποτελεῖ ἕνα εἶδος διδασκαλίας δεδομένου ὅτι, ὅπως λέγουν οἱ συγγραφεῖς, ἡ «καλλιέργεια τῆς ἠθικῆς διὰ μέσου τῆς θεολογίας τείνει ἀναπόφευκτα πρὸς τὸ κήρυγμα».

Τὸ βιβλίο περιλαμβάνει ἐπίσης λεπτομερεῖς σημειώσεις γιὰ κάθε κεφάλαιο.

Ἄννα ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ-ΜΠΟΥΡΛΟΓΙΑΝΝΗ
(Ἀθῆναι)

Χ. Α. ΛΑΜΠΡΙΔΗ, *Ἡράκλειτος*, Βιβλιοπωλεῖον «Κλειώ», 1991, 461 σσ.

Στὸν Πρόλογό του ὁ συγγραφέας, κ. Χάρης Λαμπρίδης ἀναφέρει ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου του εἶναι νὰ συμβάλει στὴν ἀπ' εὐθείας ἐρμηνεία τῶν ἀποσπασμάτων τοῦ Ἡρακλείτου ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Φιλοσοφίας. Ὅπως ὁ ἴδιος ἀναφέρει (σ. 11), δὲν ἀσχολεῖται μὲ προγενέστερες ἐρμηνεῖες. Αὐτὸ ποὺ ὁ συγγραφέας θέλει νὰ καταδείξει εἶναι ὅτι ἡ θεωρία τῶν ἐναντίων, τὴν ὁποία ὁ Ἡράκλειτος μὲ τόση σαφήνεια διετύπωσε, σφράγισε ὁλόκληρὴ τὴν ἐλληνικὴ φιλοσοφία. Τὸ ἐκκρεμὲς ποὺ βαίνει ἀπὸ ἐναντίου εἰς ἐνάντιον, ἡ γέφυρα ποὺ ἐνώνει τὰ ἀφανῆ μὲ τὰ φαινόμενα εἶναι ὁ Λόγος.

Ἡ Εἰσαγωγή τοῦ βιβλίου χωρίζεται σὲ δύο μέρη: Τὸ πρῶτο περιλαμβάνει ἕνα σύντομο κεφάλαιο γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ φιλοσόφου καὶ τὶς γνώσεις του γενικά, ἐνῶ τονίζεται ἰδιαίτερα ἡ προσφορά του στὴ φιλοσοφικὴ διανόηση. Τὸ δεύτερο μέρος ἀναφέρεται στὴ μελέτη τῆς ἔννοιας τοῦ Λόγου. Κατὰ τὸν συγγραφέα, ἡ φυσικὴ πραγματικότητα, ὅπως ἀναφέρεται διὰ τῶν ἐναντίων τοῦ Ἡρακλείτου καὶ τῶν ἀρχαίων ἐν γένει φιλοσόφων, συμπίπτει μὲ τὴν ἔννοια τῆς σύγχρονης Φυσικῆς Ἐπιστήμης, ἡ ὁποία εἶναι ὁ φυσικὸς συνεχιστὴς τῆς προσπάθειας τῆς σύλληψης τοῦ αἰεὶ ρέοντος.

